

Locuint'a Redactorului

Cancelari'a Redactiunii

Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespondinti regulari ai „Federatiunii.“ Articiii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politiciu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune

Pre trei lune 3 „ v „

Pre si au lune 5 „ v „

Pre anulu intregu 12 „ v „

Pentru Romanii a:

pre an intregu 10 Lei v. = 16 d. v. a

„ 6 lune 20 „ „ = 8 „ „ „

„ 3 — 10 „ „ = 4 „ „ „

Pentru inserzioni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tace'a tim-

brala pentru fiesce care publica-

tione separatu. In Loculu deschisu

20 cr. de linia.

Unu exemplariu costă 10 cr. .

Caus'a Tofaleniloru in diet'a Ungariei.*)

Dlu ministru de interne, in respunsulu s'eu la interpellatiunea lui Ales. Romanu, ni mai spuse, că nu este de lipsa ca s'eu d'ee Tofaleniloru vr'unu sucursu materiale, că-ci banii impartiti intre ei de unu guvernul strainu li-a procuratu una stare, carea nu se pote numi desperata in asemenare cu starea altoru cetatiani linisciti si că, pre langa conditiuni ecuitabili, ei potu ori candu s'eu capete in arenda posesiunile avute.

Ce observamu in ac'asta parte a respunsulu? Ori cine va ved'ea aci, că dlu ministru este neconsecinte; că-ci dupa-ce dlu ministru reprobă fapt'a acelu individuu anumitu care, miscatu de sentie mintele sale filantropice, cuteză s'eu scape de fome, prin contributiuni mar nimose, pre nefericitii Tofaleni, — ministrulu de interne nu trebuiă s'eu d'ice, că Tofaleni sunt destulu de asigurati in urm'a unei impartiri criminale, ei elu trebuiă s'eu anuncie camerei, că a facutu dispusetiunile necesarie, ca ajutoarele ilegali, impartite intre Tofaleni la 1 novembre, s'eu se confiscu numai decâtu, cu at'atu mai vertosu, că guvernulu magiaru, inchidiendu-si ochii de la 2 octobru pana la 1 novembre, a manifestatu, in modu necontestabilu, vointia sa de a lasa pre Tofaleni posesiunati ca s'eu pera de fome si frigu. Prin unu asemenere respunsu, dlu ministru de interne dovedia celu putienu că este consecinte, daca n'a voit s'eu fia filantropu, precum i impunea pusetiunea si demtatea sa ca s'eu fia.

Da, fii consecinte, Dle ministru de interne; dupa ce de la 2 oct. pana la 1. nov. ai lasatu pre bietii de Tofaleni in scirea lui Ddiu; dupa ce ai reprobatu in siedintia dietei de la 25 nov. impartirea de bani, facuta de unu „anumitu individuu“ pentru a veni intr'ajutorulu umanitatii suferitorie; dupa ce ai ordinatu cercetare criminale contr'a sentimentulu de caritate, ac'asta insusire nobile a omulu; dupace, cu unu cuventu, ai doveditu prin respunsulu DTale, că nu-ti pasa de sortea a 300 de cetatiani aruncati in abisulu miseriei; fii consecinte, d'icemu, si fa ca reulu s'eu devina inca mai mare. Pentru-ce nu? Tofaleni potu s'eu capete era-si in arenda, pre langa conditiuni ecuitabili, posesiunile ce li s'au luatu prin lege, d'ice dlu ministru. Da, ei potu s'eu se face sclavi pentru totu-de-un'a baronulu Apur: ac'ast'a e ce voiesce Dlu ministru de interne.

„D'in caus'a raporturiloru subsistinti, unu guvernul strainu n'a potutu s'eu face ac'ast'a, adeca s'eu d'ee ajutoriu Tofaleniloru“, adauge Dlu ministru de interne. Ce raporturi intielege ore Dlu Paulu Rajner? Intielege elu ore, că guvernulu Romaniei trebue s'eu fia at'atu de umilitu inaintea guvernulu magiaru, cătu f'ara de concessiunea acestui d'in urma s'eu nu i fia iertatu nece chiaru a esercit'atu unu actu de caritate c'atra Romanii d'in Transilvania s'eu c'atra ori si cine? Da, dlu Paulu Rajner sustiene asi'eu ce-va in diet'a Ungariei. nse aci e loculu s'eu-i spunemu, că gidanii d'in Romania au datu pentru inarmarea honvediloru magiari nu scimuu c'ate mii de galbeni, si guvernulu Romaniei a tacutu pre acelu tempu. De altminte-a este falsu cu totulu, că guvernulu Romaniei ar' fi datu ce-va Tofaleniloru; nu, elu n'a datu nimicu pote de frica Magiariloru si pentru a nu conturb'atu relatiunile bune. Contributiunile s'au facutu in Romania si la noi pre cale privata, precum o scimuu cu totii.

Ec'a vorbele insipide, cea respunsulu frivolu alu Dlu ministru de interne intr'o cauza unde e vorb'a de v'et'ia a 300 de cetatani. Judece publiculu cetitoriu, daca a meritatu ministrulu de interne, Dlu Rajner, applausele partidei guvernamentali s'eu daca a trebuitu s'eu fia reprobatu cu tota puterea cuventulu.

S'eu trecemu acuma la respunsulu ministrulu de justitia, Baltasaru Horv'ath.

In respunsulu dlu Horv'ath afl'amu unu punctu, care nu se referesce nece decâtu la interpellatiunea lui Ales. Romanu; ac'estu punctu

este că „bar. Carolu Apur a dechiaratu ministrulu de justitia, că elu este gat'a a amen'ea executiunea si a lasa gratis pre esposiunati in posesiunile loru pana la prima-vera;“ ac'estu-a este unu pasagiu forte pretiosu pentru noi d'in caus'a revelatiuniloru care contine. Dreptu ac'ea, s'eu ne intreb'amu, pentru ce n'a amen'atu dara bar. Apur executiunea pana la prima-vera? Pentru ce a aruncatu dara, in tempu de ierna, pre Tofaleni d'in locuintiele loru? Pentru ce a lasatu s'eu li se liciteze tota averea mobila, bucate, f'enu, etc.? Pentru ce tote aceste, candu elu dechiaru ministrulu de justitia, că este gat'a a amen'ea executiunea pan' la prima-vera? Cum s'eu se pota intielege ore ac'ea ce mai d'ice dlu ministru de justitia că „nu este dara de temutu, că respectivii aru fi siliti s'eu remana preste ierna f'ara acopere-mentu.“ Ah, intielegemu pre-bine; insu-si monstrulu de omu s'eu infioratu de fapt'a sa mai multu decâtu diabolica; asta-di elu ar' fi gat'a pote ca s'eu amene executiunea; inse ac'ea ce s'eu facutu, s'eu facutu, si nu se mai pote nimicu. Tofaleni au fostu aruncati afara d'in locuintiele loru, ei nu mai potu primi gratia tiranisatorulu loru, f'ara d'a-s: vatem'atu demnitatea loru propria. Si intr'adeveru, mai multu este de despretiutu grat'ia tiranulu decâtu insa si tirania lui.

Cu privire la partea interpellatiunii, unde se d'ice, că bar. Apur si-a cascigatu procesulu prin aplicarea falsa a patentei imperiali d'to 21 iuniu 1854 si prin tribunale neconstitutiunali, ministrulu Horv'ath tace. Qui tacet, dum loqui deberet, consentire videtur. Asi'eu dara ministrulu Horv'ath recunosce, că patent'a imp'eresca s'eu aplicatu falsu, si că tribunalele cari au decisu procesulu lui Apur au fostu inconstitutiunali.

Ni remane a cunosce inca partea respunsulu ministrulu Horv'ath, unde se d'ice, că ordinatiunile emise cu privire la caus'a numita „hereditas siculica“ nu potu av'ea putere retroactiva a supr'a proceselor urbariali decise, pentru că s'eu ar' nasce unu caote cumplitu pre terenulu juridicu privatu. Cedemu aceste doctrine, că-ci faptele una data legali trebue s'eu remana legali pentru totu-de-un'a, inse legalitatea trebue s'eu se incepa cu dreptatea, că ci altminte-a ori-ce fapte blas'emate, ori ce atacuri contr'a vietiei si averei cetatieniloru aru pot'eu fi legalisate. Apoi candu e vorb'a de ori-ce faptele implenite s'eu decise, nu trebue s'eu se uite nece una-data assioma de una valoare eterna Quod initio vitiosum erat, tractu temporis convalescere nequit.

Feudalismulu s'eu, precum d'icemu noi, raporturile urbariali au fostu pururea negatiunea dreptatii si a dreptulu eternu, că-ci prin aceste raporturi majoritatea poporulu a fostu despoiata de proprietatea pamentulu, dreptu comunu fia-carei fiintie omenesca; prin aceste raporturi partea mai mare a locuitoriloru unui statuu a servitu de instrumentu in man'a c'atoru-ve individi, numiti aristocrati. Unde pote s'eu fia unu coate mai mare pre terenulu dreptulu privatu decâtu ac'elo, unde institutiunile feudali sunt in vigore? Unde pote s'eu fia una legalitate mai in justa si mai trista de câtu ac'elo, unde una parte a cetatieniloru este sclava celei-lalte parti? Nu vede ore dlu ministru Horv'ath că una lege, carea d'aa unui individuu dreptulu de a esposiuna pre 300 individi, produce unu caote multu mai mare, multu mai periculosu, decâtu una lege carea se ingrigesce ca fia-care cetatianu s'eu pota rechiam'atu pentru sine una mica portione d'in globulu pamentulu, unde s'eu pota tra'i in lemisce si neconturbatu de unu Apur?

Daca una lege, una ordinatiune, nu pote av'ea putere retroactiva a supr'a causelor decise: nu este mai putienu justu nece ac'ea, că cu c'ata nedrept'ea s'eu adusu prin legislatiuni inhumane institutiuni si legi in juste: aceste institutiuni si legi in juste potu s'eu fia desfiintiate prin legislatiuni umane cu at'atu mai multa dreptate.

Nu este destulu dara, candu ministrulu justitiei voiesce a scap'atu d'inaintea unei interpellatiuni prin enuncierea simpla a unui principiu; elu este

detoriu s'eu vindece reulu si s'eu delature nedreptatea prin fapta. Au dora nu considera Dlu Horv'ath de nedreptate fapt'a prin carea, dopa legile in vigore, 300 de cetatiani potu s'eu fia espusi la perire de frigu si fome? De siguru, Dlu Horv'ath inca trebue s'eu fia convinsu, că una asemenere situatiune nu incapa in cadrulu dreptulu si alu dreptatii si că ea pote s'eu aiba consecintie triste. Casulu de la Tofaleu ni presinta in ac'asta privintia unu esemplu d'intre cele mai drastice. Unde vomu ajunge, daca vomu ved'ea repetendu-se asemenere casuri?

Deci ca representant'atu alu justitiei, Dlu Horv'ath trebui'atu, celu putienu, s'eu si exprima compatimirea sa fatia cu intemplantia dorerosa de la Tofaleu, si, mai vertosu, s'eu promita că nu va intardi'atu d'a fa e totu ce pretinde dreptulu si dreptatea pentru regulara relatiuniloru de posesiune si proprietate a pamentulu. Ac'estu a este respunsulu, care ar' fi facutu onore dlu ministru de justitia. Că-ci ce este ore mai dreptu si mai umanu, decâtu a substitui tote remasitiile institutiuniloru feudali d'iu epoca barbara cu institutiuni, cari sunt reclamate asta-di de spiritulu tempulu presinte, de dreptatea generale si de demnitatea omenesca? Respunsulu dlu ministru inse nu ni d'aa nece una perspectiva la ameliorarea sortii poporulu; ac'estu respunsu este rece si nu atesta nece una simpatia in favorulu poporulu, alu carui-a fiu este si dlu Horv'ath. Ori c'atu de umane s'eu fia ordinatiunile dlu ministru relative la ereditatea siculica, ele se dovedescu de impotente. Interesele materiali a le poporulu rechiamu una cura radicale d'in partea legislatiunii.

Ce potemu inse s'eu aste, t'amu de la una legislatiune aristocratica si feudala? Nu se amagesca nimene, că-ci faptele vorbescu. Am d'isu o si o mai d'icemu, că statulu si legislatiunea nostra ni sunt vitrege, că mai vertosu noi Romanii, elementu puru poporalu, vomu fi pururea desconsiderati de ac'estu sistemu politicu prejudiciosu. Casulu de la Tofaleu inca este unu tristu argumentu alu asertiuniloru nostre. Av'eu-voru ore fratii magiari at'atu-a tempu ca s'eu ne demintiesca? Nu credemu.

Amesuratu promisiuni nostre, amu av'eu inca de a face una asemenare intre respunsurile ambiloru ministri, de interne si justitia, la interpellatiunea lui Ales. Romanu; inse celu ce ne a petrecutu cu atentiunea sa binevoitoria si a cetitu raportulu dietale de la 25 nov., se va fi convinsu, că s'eu bar. Carolu Apur a relatatu in modu deosebitu ambiloru ministri, s'eu că ministrii nu s'au convorbitu bine intre sine pentru a d'aa celu putienu nisece respunsuri conforme. A nume ministrulu de interne, Paulu Rajner, d'ice in respunsulu s'eu că bar. C. Apur a cercatu mai ant'iau a se impac'atu cu Tofaleni, inse refusandu ac'esti-a de a primi „conditiunile sale ecuitabili“, a fostu silitu a recurge la actulu de esposiunare; era ministrulu de justitia Horv'ath: spune, că Apur s'a dechiaratu a fi gata de a amen'ea executiunea a sentintiei si de a lasa, ca Tofaleni s'eu remana „gratis“ in posesiunile loru pana la prima-vera. Nu scimuu, care d'entre ministrii interpellati a enunciatu adeverulu; ac'ea ce scimuu inse cu tota siguretatea este, că „conditiuni ecuitabili“ si „gratis“ sunt doue concepte cu totulu deosebitu in limba juridica si că executiunea sentintiei, realizata una data, precum spune Dlu Paulu Rajner, nu s'au potutu amen'ea nece decâtu precum pretinde Dlu Baltasaru Horv'ath, pentru ratiunea simpla că: factum infectum fieri nequit. Asi'eu dara, au bar. C. Apur a dusu in ratecire pre d'ni ministri, au d'ni ministri si-au contradisu unulu altui a in ac'ea-si siedintia a dietei si in acelu-a-si objectu.

Noi las'amu, ca cetitorii nostri s'eu apretiesca ei insi-si esactitatea conscientiosa, ce au doveditu ambii ministri in respunsurile loru la interpellatiunea lui Ales. Romanu.

Pest'a, 30/18 nov. 1869.

Deputatulu Ales. Romanu, carele d'in caus'a morbului nu pot'eu fia de fatia cu ocaziunea respunsulu mi-

*) A se ved'ea nr. tr. alu „Fed.“

nistriloru interpelati de d'insulu abîe asta-di reconvalescente infatîsiandu-se in siedintia vru sê face observatiunile sale la ambele responsuri ministeriale, inse indata la inceputulu vorbirei, dupa ce partitulu guvernialu observă d'in intruductiune că va sê audia lucruri neplacute se servi de indanitatele sale apucature de a face sgomotu si de a striga că nu vre sê aseulte, presiedintele casei inca servu plecātu alu majorității provocandu-se la doue concluse a le camerei despută deputatulu dreptulu de a potè face observatiunile sale. Ales. Romanu constatandu că i se calca dreptulu de deputatu si negandu camerei poterea de a-i luă acelu dreptu presenta unu proiectu de conclusu in asta privintia cerendu a se pune câtu de curendu la ordinea dîlei, si apoi totodata presintă si petitiunea Tofaleniloru. — In Nr. viit. vomu face raportu detaiatu si vomu publică si observatiunile lui.

Dreptulu de industria si venatu *)

II.

Premiseramu in rondulu trecutu descrierea generale a motivatiunei facute de ministrulu comer. cu privire la starea industriei, d'in tempii trecuti, pana ce ace'a deveni in portfoiulu dsale. Suplenimū acēsta descriere prin mentiunarea impregiurarei, că si ministrulu Klauzal in an. 1848 a emis unu regulamentu in privintia industriei, voidu a straplantă libertatea laborei dejă introdusa prin art. 17. 1840. pentru productele de fabrica si pentru industria de manufactura; dar' nisuintia lui, in urm'a evnemintelorū politice d'atunci, a remasu fără vre unu rezultatu.

Venimū acūm a face cunōscutu acestu proiectu de lege in insu-si meritulu sēu, si vomu cercă a ne dă obiectiunile nostre speciali a sup'r'a aceluia, in cugetulu, că chiar' daca modestele nostre reflexiuni n'ar' află resunetu la forulu competante, totu-si satisfacemū prin acēst'a detorintei diurnalistice nostre, vorbindu si reflectandu la cestiunile curenti, mai ponderose, discutendu-le d'in punctulu nostru de vedere nu atātu pentru instruerea publicului nostru cetitoriu ci ca sē i dāmu unu punctu de orientare, mai alesu, candu audimū, că amu stă pe pragu progresului si alu reformelorū preste totu, si candu suntemū convinsi că, de este necesitate de reforme in cutare cestiune vitale, de a buna sēma industri'a se pote numără intre cele de frunte; pentru că progresulu in industria e totu-o data progresu cătra bunastare materiale; si poporulu, carele se pote laudă, că a inaintatu pre terenulu industriei in asiē gradu, cătu pote indestulū si acoperi nu numai trebuintiele sale proprie, dar' e in stare a concurge si rivalisă cu industri'a altorū popore civilizate, nu se pote mai multu teme, că va fi nebusitu materialminte; de-ora-ce in florirea industriei e semnulu celu mai vedratu alu poterei si vitalității unui poporu.

Dar' cestiunea industriei e de mare insemnetate mai alesu pentru poporulu nostru romanu, de la care, cu doretrebue sē constatāmū, avemū inca tare multu d'a asteptā pre acestu terenu, asiē, cătu nu potemu aflā des-

*) Se vedē si in nr. 130.

FOISIORIA

Paris, 18 nov. 1869.

Diū'a de 17 noemvre. — Deschiderea canalului Suez. — Servatorea Elvetianiloru.

(Finc. *)

Intr'o nopte, 17. nov. 1307, treidieci de bravi avendu in fruntea lorū trei omeni resoluti: Staufacher, socrulu acestui a, Valter Fürst, si Melchtal, inimici de morte ai deregatoriului, si d'in trei cantone diferite, d'in Schwitz, Uri si Untervalde, se intrunira la Rütli, unu locu radieatu, incungiuratu d'in tote părțile de undele lacului, de stanci si de bradi.

Schiller in „Vilhelm Tell“ pune in gur'a unui-a d'in acesti conjurati nesce cuvinte pline de frumusetie, cari suntu ca unu simbolu profeticu alu independintiei si infratirei poporeloru.

Eră or'a candu conjurati trebuia sē de despartia; pre culmile muntiloru incepea a se reversa lumin'a dîlei. Cu totii si-descoperu capulu si contempla in tacere auror'a. Atunci unulu d'in ei vorbesce:

„Pe acēsta lumina care ne saluta inaintea totororū celoru-alalte popore, ce cu multu mai diosu decātu noi respira cu greu aerulu innadusfortiu alu cetătilorū, sē jurāmū juramentulu nouei alianție. Sē fimu unu singuru poporu de frati, pe cari nici o necesitate, nici unu periclu nu-i va desuni vre-o data!..

Sē fimu liberi cum au fostu pariatii nostri, mai bine a mori decātu a trai in servitute!“

*) A se vedē nr. 131.

tule cuvinte pentru ca la ori care ocaziune sē lu animamū si sē i aretāmū, că ēca industri'a ar' fi calea cea mai buna pre carea ar' potè inaintă materialminte, si pre carea si-ar' potè cascigă respectulu cuvenitu d'in partea altorū popore civilizate. La ce virtutea romana ar' potè ajunge usioru, pentru că acum, dupa ce inpedecamintele si obstaciele cele neumane si innaturale, obvenite si remase d'in tempurile feudalismului, partialismului si ale privilegiilor, cari apesău mai cu sēma pe bietulu romanu, s'au stersu in mare parte si, sperāmū, voru urmă a se sterge cu totulu, inlocuindu-se prin libertatea deplina a laborei si intreprinderilorū individuali si sociali, — nu ne remane alta ce va inderetru, de cătu sē ne folosimū in tielepticele de ocaziunea data, dovedindu lumei că stranepotii voru sei si voiescu sē aplice proverbiulu strabuniloru lorū: „et facere et pati fortia, romanum est“, tocmāi pre terenulu industriei si alu laborei, ce va produce nesmintitu mai multu de cătu ori-ce alta, fructulu sēu celu doritu.

Abatendu-ne in adinsu pucintelu de la tema, vomu aretā acūm, ce principie generali cuprinde proiectulu de lege.

Ministrulu de industria, in esposeulu sēu, ni se laudă cumcā, purediendu d'in punctulu de vedere, că credeulu Europei civilizate in privintia industriei e: voi'a si capacitatea individuala in alegerea si aplicarea laborei si a intreprinderilorū trebuē sē fie in totu casulu libera, — că fără concurgerea libertatei, nu se pote acceptā progresu si prosperare in economi'a si inavutirea statului, că natiunea, carea, restrinsa prin catusiele laborei, aru incercā concurgerea si rivalisarea cu natiunile, cari importa pre piatile lumei productele laborei sale libere, va fi devinsa de siguru, — principulu generalu alu proiectulu de lege alu dsale neci n'a potutu fi altulu, de cătu eliberarea laborei individuali pre terenulu de industria, adeva libertatea de industria.

Cumcā in ce mesura se vede a fi aplicatu in proiectulu de lege acestu principiu generalu sēu precum dice ministrulu: credeulu Europei civilizate, in privintia industriei? vomu sei d'in urmatoriulu estrasu alu asiediemintelorū fundamentali ale acelu proiectu:

In consunantia cu principulu generalu, libertatea de industria se estinde nu numai asup'r'a totororū individorū, cari au trecutu etatea de 20 de ani (§. 1.); ci personele juridice precum sunt corporatiunile, comunitatile, institutule etc. potu eserecā prin substitutii sēu reprezentantii lorū legali totu felulu de industria (§. 3.)

Tote ramurile de industria aru fi libere, si pentru eserecarea acestorū-a nu s'aru pretinde altu ce-va de cătu insinuarea simple la autoritatea competente (§. 4.) Sub § ulu 5. se enumera inse intreprinderile si meseriele cari de a buna sēma, d'in respecte politiali, numai pre langa licentia jurisdictionale se voru potè eserecā. Apoi §. 10. cuprinde seri'a asiediemintelorū cari, d'in cauze architectice, de securitate in contr'a focului si d'in consideratiuni sanetarie, sunt supuse inspectiunei autorității jurisdictionali, ca, prin acēst'a, de o parte sē se precurre arbitragiulu autoritatilorū; ēra de alta parte sē se asecure interesele intreprindietorilorū si ale publicului.

Industriarulu si meseriesiulu e indreptatitu nu numai a asiedia si sustienē in cutare locu unulu sēu mai multe stabilimente de industria sēu oficine, ci a deschide

Cerulu, pamentulu, undele si stelele erāu martorii lorū. Omeni rustici, fără sē tiena vorbiri lungi si desierete, schimbarea cāte-va cuvinte, cāte-va stringeri de mana si se despartira. Revolt'a se otarise pentru 1. ianuaru 1308.

O intemplantare inse a grabitu or'a insurectiunei. Gessler care se jucă cu suferintia si rabdarea acestui poporu, dēde ordinu sē implante in piati'a de la Atdorf unu bradu, in verfulu carui-a sē puna o pelaria cu coron'a Austriei.

Si ordină apoi totororū locuitorilorū, tierani sēu burgesi, cari aru trece pe d'inaintea acestui semnu alu suveranității imperiale, sē-si descopere capulu si sē se plece inaintea pelariei

Multi se supuneau acestui ordinu parte d'in despretiu, parte de fric'a tiranului. Altii decātu sē se umilēca pana la atāt'a, ocoliau mai bine orasiulu, si nu treceau pe acolo.

Unu singuru omu s'a opusu. Acestu-a erā unu tieranu d'in Uri, pescariu renumitu si venatoriu de capriore; elu se numia Vilhelmu Tell, si nu erā cunoscutu pana atunci decātu pentru intrepiditatea lui de a navigă in midiloculu celorū mai teribile furtune, si pentru istetimea lui de bunu arcasiu. Lu credeau atātu de strainu de afacerile politice in cătu nici nu-lu vedemu figurandu in numerulu celorū treidieci si trei de conjurati de la Rütli.

Intr'o dî elu mergea cu unu copilulu alu sēu la socrulu sēu in Atdorf si trecu prin piatia.

— Uite, tata, i-dice copilulu, uite colo, o pelaria in verfulu stēpului.

— Ce ne pēsa noue de pelari'a ast'a. Hai sē mergemū.

Gessler audindu de acēst'a, ordină furiosu, sē-i aduca inainte pre Vilhelm Tell.

— Tell (suntu vorbele lui Schiller d'in „Vilhelm

si filiali intr'alte locuri; totu de o data e indreptatitu a eserecā mai multe soiuri de meserie si in societate cu alti meseriesi a deschide meseria comuna, a se folosi de colucatori si ajutatori de totu felulu de meseriesi; a vinde productele sale sēu a lo altorū meseriesi, in tota tier'a, nu numai pre la terguri ci si in piatie de rondu, cu unu cūventu: lucrulu si negociarea sunt libere.

Corporatiunile industriale de pana acūm, adeva tieburile si sistem'a lorū cea reutatosă si daunosa se va desfiintā de totu; inse in loculu acestorū-a se iērtā industriarilorū a constitui, pre bazea statutorū lorū, insotiri voluntarie, spre scopuri filantropice si industriale, nefindu aceste mai multu supuse comisariilorū permanenti; totdeodata, in consunantia, cu asiedemintulu acēst'a, se iērtā incercările de pacificare in privintia controverselorū industriali.

In mai multi paragrafi se regulēza raportele intre proprietariulu de fabrica sēu maestru si intre personalulu ajutoriu sēu lucratoriu. Raportele aceste se basēza pre supunere libera prin contractu.

In fine intr'unu capitulu se statorosce procedur'a autorității de industria, infintiandu-se pentru controversesele industriale trei instantie, ministeriulu de industria fiindu forulu supremu si celu d'in urma.

ēca dara pre scurtu esinti'a proiectulu, d'in care ne potemu convinge, că de se va santiună de lege, de a buna sēma v contribuī multu la imbunatatirea starei industriei; pentru că nime nu pote fi asiē de preocupatu, ca sē nu recunosca, cum că estinderea libertātii de industria pentru totu individulu fără deschilnire de secusu si alte corelatiuni prospectulu liberei eserecāri a totororū soiurilor de meseria prin liber'a asociare a totororū intreprinderilorū si meseriesilorū va avē rezultate binēfacatorie.

L. Ionescu.

(Va urmā).

Despre educatiune.

II.

D'in partea tatulu.*)

Problem'a educatiunei d'in partea tatulu se radiema intr'acē'a, ca coltiulu plantatu de bine cuventat'a mana a Mamei in anim'a pruncului sē lu desvolte cu privire la conceptele de onorē, caracteru si fapte nobile. Educatiunea de tata are a fi intregirea si coron'a celei de mama. Tat'a e chiamatu a conduce educatiunea pruncului pre calea sciintiei, a cunoscintilorū practice si esacte. Vai de acelu tata, care nu si-pricepe chiamarea. Se insiēla si forte gresiescu toti acei parinti, cari credu că, prestandu nutrementulu pruncilorū si medicile recerute pentru educatiunea lorū, satisfacū misiunei lorū de educatori, si nu cerca a se informā si convinge, cum si cu ce rezultate se aplica nutrementulu si medicile? Amorea si fidelitatea fiēasca in asemene casu se perde, trece in egoismu, indata ce pruncii ajungu la anii maturității.

Lamp'a lui Diogene ne aru servi pote de bunu conducatori in scrutarea dupa acei tati, cari se ocupa in

*) A se vedē nr. 131 „Fed.“

Tell.) Tell i-dice deregatoriulu, despretiuescu tu astfelu pre imperatulu si pre mine, care tiena loculu lui, că n'ai vrutu sē onorezi peleri'a ce am pus'o ca sē probezu ascultarea voastră? Prin acēst'a tu mi areti intentiunile tale cele rele.

Tell: Bunulu meu senioru, iērtā-mi. Am facut'o d'in nebagare de sēma, ēr' nu d'in despretiu pentru ordinele dtale. Deca n'asiu fi nebagatoriu de sēma, eu n'asiu fi Vilhelm Tell. Dar' ast'a n'o sē se mai intemplantare.

Gessler, dupa unu momentu de tacere:

— Tell, tu esti unu arcasiu maestru: se dice că ajungi cint'a la fia-care lovitura.

Valter: Asiē e, seniore: tat'a nimeresce unu mēru la o suta de pasi.

Gessler: E copilulu tēu estu-a, Tell?

Tell: Da, seniore.

Gessler: Ai mai multi copii?

Tell: Am doi fii, seniore.

Gessler: Si care-ti este mai dragu?

Tell: Amendoi suntu copii mei.

Gessler: E bine, Tell, fiindu că tu nimeresci unu mēru la o suta de pasi, trebuē sē-ti probezi dibaci'a inaintea mea. Iēti arculu. Tocmāi lu-ai in mana. Pregatesce-te sē lovescu unu mēru pusu pe capulu copilulu tēu; dar' ti-suatuescu, sē ochesci bine, si sē lovescu mērulu d'intr'odata, că decā nu nimeresci, capulu tēu e perdatu.

La acestu ordinu neomenescu, Tell se turbura, tota mandri'a lui lu parascesce. Amicii lui si toti tieranii ce erāu de facia, cuprinsi de orore se roga deregatoriului sē-lu ierte.

W. Fürst, socrulu lui Tell, se pune in genuchi inaintea lui Gessler, lu roga sē-i iēce totu ce are, dar' sē crutie acēsta proba la unu tata. Singuru copilulu lu

adinsu cu problem'a cea inalta a educatiunii. Prémarea incordare si preocupatiune dupa interese particulari stă în cale la unulu; total'a nepasare la alu doilea; trist'a, dar' adeverat'a amenare că scol'a va supleni defectulu; la alu treilea; neprisepera la alu 4-lea s. a. m. Indulgintia si iertare! Esperint'a de tote, dile le convinge pre cei ce sunt chiamati a suge puberea scolaria, că, cu pucina exceptiune, cea ce scol'a edifica, cas'a parintésca derema, (aci intielegu simpliciter scolele inferio-re — comunale.)

Forte mult'i barbati mai d'in tote clasele societătii omenesci sunt atăt'u de straini vietii loru familiarie, cătu numai la dejunu convinu cu pruncii. Orele d'ilei le consacra acuirarii articliloru de subsistintia, cele de sé'a destinate recrearei le dedica societătiloru voluptuose. — Unde e tempulu si ocaziunea pentru tata de a-si fructifică poterea lucrativa pentru pruncii séi? Cum si unde este pentru parinte ocaziunea de a se face amicu loialu prunciloru séi? Cum le pote sucurge cu consiliulu si radimulu atăt'u de necesariu pentru fragedele fiantie, pentru pruncii séi? Aceste sunt cestiuni nu de micu interesu, si solutiunea loru cade in competenti'a parentiloru.

Sé vorbim de guvernante séu instructori de casa? Lucru de prisosu. E faptu constatatu, că natur'a, moravurile, ideele, sentimentele vitrege se infigu si prindu rade-cine nestirpibile in sentimentele copiloru, formandu unu contrastu diametralu inusfriloru parintiloru. De aci provino educatiunea falsa, raticita.

Pruncii, d'in natur'a loru, sunt tare activi, totu internulu loru e pusu in miscare; acum intreba de un'a, acum de alt'a, si respnsulu nimeritu, cu mare'a lui fundamentale, lu afla numai la senulu si între braclele parintesci.

Tat'a, care petrece in midilocuulu prunciloru séi, orele sale libere, instrúeza prin esemple bune, anecdote morali, explica cu usiuretate variele intrebari, privesece cu ochi parentesci si de simpatia la inclinările loru naturali, in cătu nu sunt contrarie conceptulu educatiunii, devine nu numai parinte iubit si ascultat, ci si amicu scumpu alu copilasiloru séi.

Unu atare tata fia convinsu, că nemié'a sub sóre se dá mai deliciosu, ca privirea si atentiunea plina de recunoscintia a pruncului nevinovatu, nemica mai santu si nobilu, ca sentiulu pruncului necoruptu, nemica mai salutariu si fericitoriu decâtu impressiunea bucuriei provenite d'in fructele bune educatiunii.

Lenistea consciintiei parentesci e secura, pre calca adeveratei educatiunii, si venitoriuulu prunciloru va remuneră cu perfectiune misiunea binepriceputa si implenita.

Iubite Tata si scumpa Mama! Luati notitia de inalt'a vostra chiamare. Nutriti, laptati micutii vostri in senul gloriozulu nostru venitoriu, care depinde in mare

Tell erà resolutu, incrediendu-se in indemanarea parintelui séu.

— Mosiale, i d'ice d'insulu betranulu Füst, nu ingenunchiă inaintea acestui omu reu! Spune mi unde sé me punu. Mie nu-mi e frica. . . .

Tell tremură, petiorele nu-lu mai tieneau, vederea i erà intunecata. Dar' Gessler continuă inca a-lu amari.

— Haide! Ve voiu invetiă a portă arme periculose, si a ve mandri cu dreptulu ce-si aroga tieranii de a amblă armati. Portati voi arcu, că eu me insancinezu de a ve aretă cint'a!

— Locu! Faceti locu! d'ice atunci Tell esasperatu; si-si incorda arculu. Dar' vederea-i erà turbure si man'a-i tremură. Se opri, si arculu i cadu. Dupa o pausa Tell scote o alta sageta d'in tulba si o pune dupa curea; apoi si-incorda arculu a dou'a ora. Se face tacere, toti erău uimiti. Saget'a sbură siuerându si strapunse mărulu. Copilulu alérge voiosu in braciele tata lui séu. — Eca, tata, mărulu care l'a strapunsu saget'a ta Scieam eu, că tat'a n'o sé me lovésca. . .

Gessler incremenitu se adreséza cătra Tell; — tu ai ascunsu dupa curea inca o sagéta. Am vedutu o eu. Ce voiăi sé faci cu ea?

— Seniore, i raspunde Tell confusu, asié e obiceiulu venatoriloru.

— Nu, Tell, tu ai avutu altu cugetu. Spune-mi adeverulu francu.

Ti-promitu că viet'i-a-ti e sigura.
Ce voiăi sé faci cu saget'a?

— Ei bine, seniore, sé-ti spunu adeverulu. (Scote saget'a d'in sinu si sé uita cruntu la deregatoriulu.) Décam'i loveam copilulu, acést'a sageta erà destinata pentru dta si fii siguru, că asta-data n'asiu fi gresitu cint'a.

parte si de la mass'a poporulu asta-di inapoiatu in cultura. Respectati scola, inbracisati invetiatur'a; prefaceti in scola unu anghiu alu casei vostre. Continuati instructiunea, séu celu pucina sustieneti ce'a ce pruncii vostri invetiă in scola. Cas'a parentésca cu scola se proceda treptatu, cu unu scopu, ca doue sorori adeverate. Nu maculati vestimentulu de cultura, croitu de scola prunciloru vostri ci cooperandu imprumutatu la coserea lui grigiti-lu bine si lu infrumsetiati meru.

Numai atunci veti avé candu-va dulcea mangaiare, că ati datu natiunii si patriei vostre fii luminati si fotositori.

O r l a t u , nov. 1869.

Papir m. p.

Camera reprezentantiloru Ungariei.

S i e d i n t i a d e l a 27. n o e m b r e .

Dupa autenticarea procesulu verbalu d'in sedinti'a de cri se substernure petitiuni diferite.

Emer. H e n s e l m a n n interpeléta pre intregu ministeriulu, de are scire, că famili'a de Esterhazi ar' voi sé venda, prin banc'a vienesa, frumos'a sa collectiune de icone, ce se afla in localitătile academiiei ungresci? si daca e, facut'au séu face-va pasi, ca collectiunea sé se cascade pentru musenlu nationalu? — Se va comunică ministeriului.

Svetozaru M i l e t i c i propune doue proiecte de conclusu, si anume:

I. „Camera tierelor coronei unguro dechiară solenelu, că, in casu de conflictu între porta si între statele si poporele crestine d'in orientu, Ungari'a va observă, între tote impregiurarile, politic'a neinterventiunii, carea inse va fi conditionata si marginita numai prin interventiunea altoru poteri, carea ar' fi periculosa si prejudiciosa pentru statele si poporele crestine d'in orientu si mediulocitu pentru libertatea si independinti'a Ungariei. Statele si poporele crestine d'in Orientu, progresandu pre calea si in directiunea libertătii, civilizatiunii si independintiei, potu contă la simpatie Ungariei si ale poporeloru d'in tierelle coronei ungu-re.“

II. „Guvernulu regescu este invitatu a media loci la Maj. Sa, ca

1) Confiniulu militaru sé se provincializeze cătu mai curendu, nu inse partialu ci intregu ca atare, introducundu se in viet'i'a constitutionale; inse

2) sé se alega inainte de tote, sub garanti'a libertătii depline, reprezentanti nationali d'in confiniulu croat-slavoniu, d'in Dalmati'a, Slavoni'a si Croati'a, cari sé se suatúesca in Zagrabia despre modulu provincialisarei si introducerei in viet'i'a constitutionale si despre anessarea confiniulu militaru cătra partea civile a regatulu memoratu, asemene despre modificatiunile recerate prin noue

raporte de statu si despre organisarea institutiuniloru interne.

3) Ca congresulu nationalu serbescu, sustatoriu, in care sunt representati serbii d'in tierelle coronei ungresci, cu ocaziunea convocareilu pentru cause besericesci-nat. sé fia impoternicitu provisoriu (ad hoc), ca conformu noueloru raporte de statu, integritatii si constitutiunii fundamentali a tiereloru acestoru a, pre basca egalitătii de dreptu a natiunitătii si limbei serbe si d'in respectulu asecurarei si desvoltarei acelor-a, sé formuleze, in numele totoruru serbiloru d'in tierelle coronei ungresci, conditiuni si garantie, substernendu-le cameleru d'in Pest'a si Zagrabia pentru a fi desbatute si aprobate.“

Sigismundu I v a n k a voindu a economisă nu numai cu tempulu ci si cu banii tierei, propune sé nu se tiparésca proiectele premise. — Dar' camera le tramete la tipariu conformu prescrieloru regulamentulu internu.

Urméza in ordenea d'ilei pertractarea proiectelor de conclusu propuse de Ios. Justh si Col. Ghyczy si a raportulu comis. fin., cu privire la socotele finali pentru an. 1868.

Vorbescu mai mult'i si între acesti-a Col. Ghyczy d'ice, că in 1867 statulu a avutu unu venitu de 113 milioane si raportulu ministriului fin. ni aréta una erogatiune de 62 milioane: ce s'a u facutu cu celelalte 51 de milioane?

Mai vorbescu: ministru fin. Lonyay (eu unu tonu nesecuru si cam agitatu), Zsedenyi, Gav. Várady.

S i e d i n t i a d e l a 29 n o e m b r e .

Dupa autenticarea procesulu verbalu d'in sedinti'a precedinte, se substernu mai multe petitiuni. Notariulu face cunoscutu, că in loculu lui Col. Ghyczy s'a alesu Maur. Wahrman in anchet'a pentru banca.

Paulu H o f f m a n n cetesce raportulu comisiunii de imunitate despre cererea tribunalulu de pressa pentru executarea sentintiei sale contr'a deplui Alesandru R o m a n u . Comisiunea de imunitate s'a convinsu d'in actele procesuali:

1. Că procesulu d'in cestiune s'a intentatu, in 14 diecembre 1868, in aintea judecatoriei legali, in contr'a lui Ales. R o m a n u , care pre atunei nu erà (!) inea deputatu;

2. că objectulu acusei sunt mai mult'i articli aparuti in diuariulu „Federatiunea“;

3. sentinti'a condemnatoria s'a creatu prin judecatoria legale, adeca

4. in 18 martiu 1869 in diu'a, in carea condamnatulu fū alesu deputatu, dreptu-ce trebuia a se cere concessiunea camerei pentru executarea acestei sentintie.

D'in tote aceste s'au vedutu, că plansorea facuta si sentinti'a condemnatoria, creata contr'a lui Alesandru

retu insolentu de neaternare Voiu publică ordine, voiu dà legi noue, voiu. . .

La aceste vorbe o sagéta trece, siuerandu p'ntre ramuri, in anim'a deregatoriulu.

— Ast'a-e lovitura lui Tell, d'ice Gessler cadindu in sangele séu.

— Tu trebuie so recunosci, i raspunde Tell ivindu-se pre vârfulu stancei.

Acestu omoru fū semnalulu independentiei elvetiane.

Impregiurare démna de insemnatu. Pentru Schiller, care a imbracatu acést'a drama maretia intr'o limba cum numai elu sciea serie, acést'a fū cea d'in urma opera completa a sa, dupa care nici n'a mai traitu multu. Pentru Rossini, care a sciutu s'o traduca in canturi nemuritoric, ea a fostu culmea gloriei sale, si n'a mai compusu nimicu in urma asemenei acestei-a. Autorulu primitivu alu dramei, Vilhelm Tell, dela implenirea acestei fapte a intratu in obscuritate, si de abie s'a mai sciutu ce-va de elu. Se dice numai că ar' fi luat parte la bataia de la Morgarten, 1315, si că a muritu la Bingen, 1354. Mortea lui inca fū unu actu de devotamentu, pentru că a muritu voindu sé scape unu copilu care se inueca in riu.

Ast-feliu se incepù lupt'a de independintia a Elvetianiloru. Candu oratoriulu si-termină naratiunea, curturilo resuna de aclamatiuni, privitorii se despartiescu, stringundu si manile, si promitiendu-si a se vedé la anulu venitoriu in aceea-si di,

Candu ore sé va serbă la Carpati o di ca ce'a d'in valea Alpiloru elvetiani? . . .

M. Strajanu.

Romanu nu se referea la una fapta sau declaratiune, comisa sau publicata in calitate sa de deputatu, si ca nu este nice urma de vocatiune neconcesă: dreptul de comisiunea de imunitate propune ca: camera sa se implinesca cererea presidiului judecatoriei de pressa, care nu urmaresce altu-ce-va de catu estinderea dominatiunii legii si dreptatii asupra tuturor de o potriiva

Acestu raportu se va tipari si infira in ordinea dfilei.

Min. comere. Goro ve presinta unu proiectu de lege pentru infintiarea judecatoriei de bursa. Apoi raspunde interpellantului Simay, in cestiunea devastatiunii padurilor, si promite ca va presinta unu proiectu de lege despre cultivarea si conservarea padurilor. — Ar raspunde si lui Alb. Nemeth, dar nefindu de facia, si-reserva detorinta de a i raspunde mane.

Min. bar. Eotvos raspunde la interpellatiunile ce i s-au adresatu in obiectulu resbelului din Dalmatia, si dice, ca nu este consultu, ca guvernulu se desfasoare inaintea camerei despusitiunile facute pentru sufocarea rescolei. Regimentele unguresc lupta, pre basea sanctiunii pragmatice, in contra insurgentilor din Dalmatia, se lupta si pentru interesele statului magiaru carui-a, spreza, Miletici nu i este inamicu.

Interpellantii Vuovici si Miletici nu sunt multiamiti cu responsulu; estu din urma dice, ca min. nu i-a raspunsu ad rem; de altmintre elu va fi amicu statului magiaru, daca si acestu-a va fi amicu, pre basea perfectei egale indreptarii, tuturor celor-a-l alte natiuni nemagiare.

Se continua apoi pertractarea proiectelor de concludu pentru sosotele finali de pre an. 1867/8, escandu-se una infocata disputa personale intre Mariassy si Zsedenyi; presedintele desaproba cuvintele lui Zsedenyi; de aci se nasce unu toetu, una confusiune infernale; presied. clopotesce din tote poterile; nime nu lu aude; larm'a cresce; presied' dice, ca daca nu-lu asculta, se va vedè silitu a renuncia de la postulu seu, ca-ce nu mai pote sustienè ordenca si leniscea. Ern. Simonyi ajunge, cu multa greutate, la cuventu, si domolindu-se in catu-va foculumameluciloru, vorbesce la obiectu. Mai vorbescu: San. Bujanovits si bar. Simonyi. Desbaterea se va continuà mane.

Siedinti'a se inchia la 2 ore si 15 min. d. m.

Blasiu, 23/11 st. n. 1869.

Onorab. Redactiune!

Vinu a vi comunicà, ca junimea studiosa in gimnasiulu romanu de la Blasiu a reapucatu firulu activitatii sale pre campulu celu intinsu si frumosu alu luminei si culturai nationali. Preiubitulu nostru profesoru I. M. Moldovanu a deschiasu, in 16 sept., prin una vorbire insuflatoria, siedinti'a prima a societatii nostre de lectura, in carea se alesera oficialii societatii, precum urmeza: vice-presiedinte Teodoru Ceontea stud. clas. VIII., notariu Onoriu P. Thille stud. cl. VIII., caseriu Nicolau Danilescu stud. cl. VII., bibliotecariu Teodoru Domsia stud. cl. VIII., vice-bibliotecariu Ionu Campianu st. de cl. VII.

Operatele mai bune ale membriloru societatii, se voru publicà in foi'a junimeii, intitulata „Fil.“ ce apare de 2ori pre luna, sub redactiunea Dlui Ionu Barceanu stud. de cl. VIII.

Armoni'a si diliginti'a, ce domnescu in mediuloculu junimeii nostre, ne facu se speramu, ca societatea va prospera, si membrii sei voru aduce, la tempulu seu, folosele dorite pre altariulu natiunii si patriei nostre.*)

Teodoru Ceontea m. p.
vice-presied. societ.

De pre campulu bataliei dalmatine.

Lectorii nostri seu deja, cum Morlaci batura cumplitu in 19—20 nov. pre imperiali in strimtorile muntiloru de la Dragaliu, candu esti din urma perdura, dupa raporturile oficiali, 200 raniti si 100 morti, fara ca se fia potutu prinde ori nimic pre vre-unu rescolatu.

Trei espeditiuni mai mari s'au intreprinsu pana acum fara vre-unu rezultatu positivu. Preste optu milioane florini s'au aruncatu in ventu. Atatu-a sange si atatu-a avere, atate sacrificie in desiertu!

Conducatoriil operatiuniloru resbelice din Dalmatia au dechiaratu, ca operatiunile nu se mai potu continua

*) Asiè se fia!

R e d.

de catu numai in detrimentulu armatei si alu bugetulu comunu si fara prospecte de a supriime rescol'a.

Dreptu-ce nu este inderetru alta-ce, de catu seu a se impaca cu Morlaci seu a pasi pre teritoriulu Muntenegriu, fiindu ca numai de aci s'ar' mai pote opera cu ce-va succesu.

Pasiulu acestu a inse ar' fi sehintea in materialulu cestiunei orientale, de acaru aprindere Austria si Turcia tremura.

Deci, pre cum se dice, negociatiunile de impacuire s'ar' fi inceputu fara a promite inse rezultatele dorite de austriaci.

Prefectulu districtualu Franz, invitatulu de guvernulu, tramise epistole tuturor antistieloru comunitatiloru rescolate, provocandu-le a se presenta in Castelnovo, pentru a tracta despre conditiunile supuneri, „Dicu, noi nu potemu merge, ca-ci draculu pote da credimentu la astfelu de invitari incerte acum in tempu de turburare; se vina dlu prefectu la Igalo,“ raspusera cei invitati. Dar' dlu Franz nu pre avea placerea de a merge la Igalo, si estu-modu a tramesu cetateni din Castelnovo, ca se indemne pre cei chiamati a veni in cetate, dar' fara rezultatu, ca-ci insurgentii n'au voitu se intre in cetate, ci au asceptatu pre prefectu la beserie'a de la Topla in apropiarea cetatii. Franz intalnindu-se cu ei, li-a esplecatu cuprinsulu legii de aperare.

„Noi n'amu ave multe esceptiuni in contra legii,“ disera insurgentii.

„Asiè-dara voi v'ati rescolatu in contra imperatulu?“

„Ferescà Ddieu! Vomu fi credintiosi imperatulu pana la ultim'a picatura de sange; dar omenii lui au tractatu cu noi ca cu canii, ca si cum n'amu fi si noi omeni, cari se alipescu de drepturile loru sante si strabune.“

„Acum inse, barbatii si vulturi ai muntiloru, veti da omenii vostri pentru armat'a de aperare?“

„I-vomu da, daca toti voru servi imperatulu, precum i servimu si noi; dar' dorimu se ni usiurez? servitiulu.“

„Vi-se-va usiura. Nu veti fi siliti a parasi tier'a vostra. Dar' trebuie se depuneti armele vostre.“

„Inaintea cui?“

„Inaintea guvernulu“, fu responsulu.

„Juru pre DDieu! acest'a n'o voiu face!“ eschiamu betranulu morlacu Mihailu Stoicovicu. Cei-alalti repetira juramentulu caruntulu erou.

„Asiè-dara nu veti depune armele — continua Franz, capacitandu-i? Se sciti, ca noi avemu soldati destuli, si furce inca avemu!“

„Armele nostre le veti pote lua atunci, candu vomu fi cadutu, dar' viui nu vi le vomu da — raspusera Morlaci resoluti.

Si cu acest'a negociarea se termina. Asiè spune „Politik.“

VARIETATI.

** (A mabilele Domnisiore) Aurelia Popu si August'a Serbu, miscate de sentiulu generosu alu caritatii, culesera oferte de la stimabilele dame romane din Bud'a-Pest'a, pentru usiurarea suferintiloru fratiloru si soriloru nostre din Tofaleu, victime ale nedreptatii unguresc. Fiti sigure, romane generose, despre recunoscinti'a aceloru nefericiti, ca-ce bine le ati facutu. Frumosulu esemplu ce l'ati datu nu va remane ignoratu din partea soriloru Dvostre din provincia.

* (Unu corespu) alu diurnalulu „M. U.“ dice: Fiindu de facia la tergurile ce se tienu de doue septemane in S. Reginu, cu nespusa dorere vedii cum se menau si se vindeau cu dob'a vitele bietiloru omeni de prin giuru. Incepuandu de la bou pana la oie seu parcelu, tote se vindeau cu jumetate de pretiu pentru restantiele contributiunii, fara de nece una compatimire si sentiu umanu. Asiè s'a intemplat, dice corespu, si in joi'a mai de aproape, candu totu omulu petrunsu de ce-va sentiu mai nobilu a trebuitu se se intorca cu ochii plini de lacreme, vedindu una muieru seraca si veduva, cum si-plangea unu juncu de 2 ani ce se vendu numai cu 10 fl. v. a. O alta muieru cu manele radicate la ceriu, blastema ca i-s'au vendutu 2 junci mergundu pre trei ani unu gidanu, cu 50 fl. 10 cr. Corespundintele lui „M. U.“ ni areta aceste date seci, nesciundu pote, ca statulu austro-mag. are lipsa de bani, in Orientu precum si in Dalmatia.

** (A miculu poporulu) calindariu pentru anulu comunu 1870, compusu de Visariunu Romanu

ni s'a tramisu si noue. Cuprinde multe lucruri instructive si petrecoarie: istoria, naturale, economia si poesie.

** („Grametea limbii magiare“) pentru scole si privati, compusa de Octaviu Baritiu profesoru gimn. in Nasaudu, editiunea a II. emendata si amplificata se pote procura de la libraria subscribersulu, cu pretulu de 70 cr. v. a. pentru unu esempl. Totu la subscribersulu va esi de sub tipariu multu pana in finea lui Novembre a. c. „Dictionariu portativu magiaru-romanu“ compusu, cu privire la recerintele scoleloru romane si magiare, de Octaviu Baritiu profes. gimn. in Nasaudu. — Clusiu, 1 Noembre 1869. — Ionu Stein, librariu.

Sciri electrice.

Florentia, 26. nov. Regele Victoru Emanuelu si-a esprimatu pre cale telegrafica parere de reu ca din caus'a starei sanetatii sale nu pote conveni la Brindisi cu Majest. Sa Imperatulu, sperza inse, ca se va oferi catu mai curendu ocaziunea pentru una intalnire personale.

Bucuresci, 26. nov. Consululu generalu austriacu a adusu suveraniloru Romaniei urarile de fericire din partea imperatulu si a imperatesei. Principele si-esprima multiamit'a cea mai caldurosa pentru multele dovedi de sentiente intime ale Majestatiloru loru.

Constantinopolea, 26 nov. Moulacu comandantele flotei franceze de pre marea mediterana s'a inlocuitu prin contra admiralulu Chevalino. Acest'a schimbare este in egatura cu intetirea molcomirei cestiunei egiptene.

Londra, 26. nov. Soci'a principelui de Vales nascu una fetisiora. — In Typpary s'a alesu de deputatu unu fenianu cu numele Rossa. — Regele Belgiei, la banchetulu datu de lord-majorulu Angliei, accentua, ca Belgi'a si Angli'a au conservatu neatinsa bun'a loru amicitia.

Viena, 27. nov. „Wiener Abpost“ anuncia dupa unu telegramu din Cattaro, ca trupele imperiale nu au parasitu pusetiunile ocupate decatu din caus'a intrevinerii timpului nefavoritulu de ierna. Casele de blocare se voru termina si asiè se va usiora nou'a inaintare. Fortulu Dragali este prevediutu cu proviantu pre 90 dfile.

Bucuresci, 27. nov. Sesiunea ordinaria a camerei s'a deschisu prin unu discursu de tronnu, care amintesce cu oseire restatorirea referintiloru amicabile cu poterile straine si delaturarea tuturor suspitiuniloru. Discursulu de tronnu accentueza regularea tuturor cestiuniloru de interesu comunu prin tractate internatiunale, si dice: ca certele confinarie s'au delaturatu, negociatiunea se radica si ca se ascepta deschiderea unui portu la marea negra. Discursulu de tronnu promite proiecte de legi a supra regularii detoriei flottante, a supra indreptarii legii de armare si instructiune si in fine numera calile ferate, cari au a se deschide.

Bursa de Viena de la 29. nov.

5% metall.	59.80	Londra	124.75
Imprum. nat.	69.—	Argintu	122.75
Sorti din 1860	95.10	Galbenu	5.88—
Act. de banca	723.	Napoleon'd'or	9.94
Act. inst. cred.	243.65		

Concursu.

Se deschide concursu pentru ocuparea parochiei filiale in comun'a Mermici (Prot. Halmagiului), incorporata cu parochia Bodesci.

Concurentii voru ave pana la 30 nov. a. c. a si tramite rec rsele loru prevediute cu tote documentele, catra comitetulu parochialu din Mermici, unde li se va spune si venitul de la acesta parochia filiala.

Mermici, 29 oct. 1869.

3-3

Comitetulu subparochialu.

Proprietariu, editoriu si redactoru respundietoriu.

ALESANDRU ROMANU.